

Ako kmet hitro potrebuje posojila, gré k županu in pri njem z dvema pričama podpiše tak formular in zapiše va-nj tisti znesek, ki ga želi na pósito vzeti; župan napiše vse drugo, kar stoji v formularu, in zapiše dolg, ki ga kmet narediti želi, v zastavne (gruntne) bukve s številko dolžnega pisma. S tem formularom gré kmet potem k okrajni (kantonski) sodni; ona pregleda ta list, ga vpiše v prve gruntne (zastavne) bukve in potem na dolžno pismo pritisne predpisani štampelj.

S tem je vse storjeno, in le z majhnimi stroški, k večemu, da se plača majhna vpisnina.

Taka zastavna pisma (Pfandbriefe) bi se imela potem v vseh davkarijah namesti gotovega denarja jemati, pa tudi v bankovce brez nadplače (ažije) zamenjevati.

Da se vse to prav lahko godí, naj bi se v glavnem mestu vsake dežele napravila kmetijska zastavnica (landwirthschaftliche Hypothekenbank), ktera bi imela pravico, toliko bankovcev izdati, kolikor dobí taci dolžnih pisem; vsaki mesec naj bi se ji po glavnih davkarskih gosposkah taka dolžna pisma izročevala v zameno, in da jih pri sebi hranuje.

Da je taka kmetijska zastavnica ali banka ravno tako varna kakor vsaka državna ali druga banka, vsak lahko previdi.

Plača uradnikov zastavničnih bi se lahko s tem dobila, da kak odstotek (procent) od posojila v kaso vzame.

Ta naprava bi bila dobra naprava ne samo za majhnega kmeta, temuč tudi za večega posestnika.

Po „Wiener Land u. Forst. Zeitg.“

Gospodarske skušnje.

* Koliko pripomore toplota v hlevu, da krava bolje molze? Akoravno je sploh znano, da vsak skrben gospodar pozimi svoj hlev pred mrakom skrbno zapaži, da živina v njem mraza ne trpí (in v nekteri še celó preveč, da soparica silna živini škodljiva), vendar le je tudi obilo taci, ki na primerno toploto hleva malo porajtajo, in si po tej nemarnosti sami škodo pri mleku nakopujejo. Gosp. Lipe Müller v Novem Dvoru na Bavarskem nam o tem piše tako-le: Krava, ki sem jo imel nalašč samo v hlevu, je pred zimo imela pri obili krmi po 7 bokalov mleka na dan; toda že koj prvo noč, ko mraz nastopi, se nje molža zniža na 3 bokale mleka in pol. Nisem mislil, da bi bil tega mraz kriv, ampak dolžil sem klajo; zato sem to opravilo sam prevzel, in kravi po redu pokladal. Al krava ima vedno le malo mleka. Zdaj mi pride na misel, da utegne mrzli hlev tega kriv biti; zato prestavim kravo v drug hlev, kjer je več živine bilo, pokladam ji ravno toliko in ravno tiste krme, kakor v prejšnjem hlevu, kjer je sama bila, in že v 3 dneh dajè zopet po 7 bokalov mleka. Ta skušnja je očitni dokaz, koliko zdá topel hlev molznim kravam.

* Pravi vzroki kurje bolezni tako imenovane pike so, kakor nekteri natoroznanci trdijo, uši, ktere se na glavi, posebno mladi kuretini, zbirajo. Najbolja pomoč ta mrčes pregnati, je ribja mast (Fischthran), ktere se ušivemu petelinčku ali jarcu le ena kaplja na glavo vriba; kurje uši mahoma pocrkajo, in žival jih ne dobí več.

Natoroznanske stvari.

Preroki zgodnje pomladi.

Iz Borovnice 28. sveč. R.

Ako živali kaj čutijo prihodnost, smo že prestali dolgočasno zimo in nič kaj posebno hudega mraza se

nam ni treba več bati. Veličastno popeva na vse zgodaj v bližnjem gaju navadni drozeg (*Turdus musicus*, L.) svojo slavno donečo pesem in vmes mu drobijo seničice (*Parus*, L.) in strnadi (*Emberiza*, L.) svoje mične pesmice. Vsak navadni ščinkovec (*Fringilla coelebs*, L.) si je ta predpust že izvolil svojo tovaršico in veselo prepeva svoj „živ! živ! živ! me ne boš več učil“, brani si izbrano mesto, kjer namerava s svojo ljubko gnjezditi. Tu in tam se dvigne kak poljsk škrjanček (*Alauda arvensis*, L.) od zemlje kvišku v zrak, kjer v malih ali večih krogih vedno više se zabaje žvrgoli svoj „orji! orji! orji! sej! sej! sej! kopaj!“ budeč kmetovalca na spomladno poljsko delo. In kmetovalec je že prijel za plug in začel prevračati prebujeno zemljo. Zaželke (insecta) in golazni (reptilia) zapuščajo svoja zimska stanišča ter plazijo na beli dan. Več dni že vidimo goščarico ali martinčka (*Lacerta agilis*, L.) sèm ter tje švigati, in včeraj smo prvega gada (*Vipera ammodytes*; D.), ki je pičel psička v gobček, vjeli in ga spravili v večni počitek. Odeja zemlje, ki od dne do dne bolj zeleni, je pretkana že z raznimi cveticami. Poleg unih v 7. listu „Novic“ imenovanih so druge se prikazale in cvetó in te so: bele nunke (*crocus albiflorus*, Reich), spomladne levkoje (*Leucojum vernum*, L.), kačji koren (*Arum maculatum*, L.), mlakužne zlatice (*Caltha palustris*, L.), zelene slepice (*Helleborus viridis*, L.), devetolistna konopnica (*Dentaria enneaphyllos*, L.), morska čebulica (*Scilla bifolia*, Ait.), kurja čevica (*Stellaria media*, Sm.), spomladni petoprstnik (*Potentilla verna*, L.), volčji koren (*Daphne Mezereum*, L.), drèn (*Cornus mascula*, L.) in kozja trta (*Lonicera Caprifolium*, L.) že listke odganja. Vse se zbuja ter prerokuje zgodnjo spomlad.

Veliko mrknjenje solnca 6. dan sušca 1867.

Pratika je napovedala, da solnce mrkne 6. dne t. m., in tako je tudi bilo. Žal nam je, da „Novice“ niso že preteklo sredo prinesle podučnega tega sestavka, ker jim je prekasno došel, da bi bil naše čitatelje bolj pripravil na opazovanje znamenite te prikazni; naj jim tedaj danes saj pojasni to in uno, kar je nekterim morebiti manj jasno.

Že prostim ljudem je dan danes znano, da je luna vzrok solnčnega mrknjenja, in da je ona podnebesno truplo brez lastne svitlobe, in da jo le solnce obseva, kadar jo svitlo vidimo. Ona teka okoli zemlje, zemlja pa ž njo vred okoli solnca, ktero obedve obseva in razsvitljuje po tisti polovici, ki je ravno proti solncu obrnjena. Po drugi polovici, ki je od solnca obrnjena, je pa na luni kakor tudi na zemlji ponoči gosta tema. Ker pa luna vsak mesec enkrat okoli zemlje pride, zato se more tudi primeriti, da luna tako med solnce in zemljo stopi, da nam solnce bolj ali manj zakrije. Ravno letos na pepelnico, to je, 6. dan sušca je luna med zemljo in solncem tako plavala, da ste bile središči solnca in lune ravno zemlji nasprot tako eno na drugo zadeli, da je bila naravnostna črta, ki skozi tisto drži, veliko deželá in krajev zadela, in je temna luna njim solnčno svitlobo za kratek čas bolj ali manj prikrivala, ali kakor sploh pravijo: solnce je mrknilo.

Solnčno mrknjenje sploh utegne biti trojno: središčino (centralno) popolno, središčino obročasto, ali pa pristransko krajčasto.

a) Središčino popolno mrknjenje tistikrat nastopi, kadar sredi lune ravno pred sredo solnca pride in je luna tako blizo zemlje, da nekterim krajem solnčne žarke popolnoma zakrije.